

gospodarske, obrtniške in narodne.

Izhajajo vsako sredo po celi pólí. Veljajo v tiskarnici jemane za celo leto 4 gold., za pol leta 2 gold., za četrť leta 1 gold. pošiljane po pošti pa za celo leto 4 gold. 60 kr., za pol leta 2 gold. 40 kr., za četrť leta 1 gold. 30 kr.

V Ljubljani v sredo 8. novembra 1882.

Obseg: Bolezen pri prešičih. — Zatirajmo cvetno zavijalko ali malega zmrzlinčka! — Tehnično poročilo k projektu o izsuševanju ljubljanskega močvirja. (Dal.) — Ponudba. — Poročilo Slovenske Matice o 57. odborovi seji. — Spomini na veliko slavjansko romanje v Rim leta 1881. (Dalje.) — Obravnave iz deželnih zborov. — Mnogovrstne novice. — Naši dopisi. — Novičar.

Gospodarske stvari.

Bolezen pri prešičih.

V 42. listu „Novic“ priobčili smo dopis s Trojan, v katerem se popisuje huda morilka pri prešičih, in obljubili smo priobčiti izid preiskave one bolezni po c. k. živinozdravnikih in tudi pripomočke zoper njo.

Preiskava pri raztelesenji prešičev, ki so po dopisu od 14. dne u. m. poginili na Trojanah, pokazala je, da je bil vzrok pogina „šênj pri prešičih“, ki se sploh imenuje „pereči ogenj“. Ta bolezen prištevata se je do novejšega časa v vrsto „vrančnega prisada“; še le pred malo leti spoznali so živinozdravniki, da je to posebna in druga bolezen, od vrančnega prisada čisto različna.

Vzroki te bolezni so: pomanjkanje čistega zraka, tedaj nezadostno snaženje svinjakov, premalo stelje, zastajanje gnojnice, vsled tega nesnaga na životu prešičev, in, kar se navaja kot konečni neposredni vzrok bolezni: premalo kisline v prešičjem životu.

Pripomočki, zabraniti bolezen, so po tem, kakor smo uže v 42. listu „Novic“ navedli: pridno in pogostno zračenje in snaženje svinjakov, kopanje in umivanje prešičev, snažnost pri svinjski piči in pri posodi, ki se v ta namen rabi, tedaj pri kotlih, piskrih, čebrih, pominkih, koritih itd. Priporoča se, prešičem večkrat pičo soliti ali okisati, ako ni pri rokah v ta namen kislega zelja ali repe; tudi kedar so prešiči umiti, jih oplaziti s cunjo, katera je pomočena v mešanico jesiha in vode.

Pripomočki pri taki bolezni prešiča pa so razun ravno navedenega, da se bolna žival koj loči od zdrave, spravi na suh, zračen kraj, ki ni premrzal, da se ji ponudi pijača: z jesihom okisana voda, da se večkrat opere ves život z okisano vodo, potem pa žival, ako je mirna, zopet odene ali sicer varuje prepaha.

Skušén živinorejec priporoča nam tudi temu podobno sredstvo, namreč: Zamesi se ilovica s prav hudim jesihom in s tem testom se dobro pomaže ves život bolnega prešiča; nad to pa se prešič še klistira s tekočino napravljeno iz kamelične vode, navadnega spenjenega mila (žajfe) in olja. To dvoje — zagotavlja nas imenovani gospod živinorejec — rabil je sam s prav dobrim vspehom.

Konečno opozorujemo vse živinorejce, da naj v lastnem in splošnem koristu nikdar ne opusté slučajev

enakih nevarnih bolezni nemudoma naznaniti svojemu županu, da to sporoči viši gosposki, ki ima sredstva in dolžnost, zabranjevati razširjenje takih bolezni. — Temu dostavljamo še, da postava določuje ostre kazni za tiste, ki bi opustili take nalezljive bolezni gosposki naznaniti, in prva v to poklicana gosposka na deželi je župan.

Zatirajmo cvetno zavijalko ali malega zmrzlinčka!

Opisal sem bil o svojem času v „Novicah“ bolj natančno sadnemu drevju skoraj najškodljivejšega mrčesa, malega zimskega pedica, ali kakor ga po raznih krajih imenujejo: cvetno zavijalko, zemljemerko, malega zmrzlinčka (geometra brumata), s katerim sem se bil od časa do časa na vse strani popolnoma seznanil. Njegov opis tukaj opuščam. Nekaj pa je, kar mi iz nova daje povod, da o tem mrčesu zopet nekoliko o pravem času spregovorim.

Navadno se človek v življenji svojih najhujših sovražnikov, če jih tudi dobro pozná, premalo varuje, ter se jih ne ogiblje tako, kot bi se jih z malo večo pozornostjo in previdnostjo lahko varoval; tako se mu dosti krat primeri, da zavoljo lastne lahkomišljenosti postane žrtva njihove zlobnosti. In nekaj enacega godi se tudi domačim sadjerejcem gledé imenovanega škodljivca. Drevje plodonosno se posadi, obrezuje, varuje in v lepa drevesa odgoja; pričinja cveteti, cvete slednjo spomlad, a le malokedaj tudi poleg obilega cvetja daje obilega sadú, in to sosebno po nekaterih krajih, ker cvetje marsikatero spomlad vse zrjavi, pozneje pa odpade. Vzrok temu je gotovo tudi vsakemu pravemu sadjerejcu uže popolnem znan, a malega truda, odstraniti ga, si pa skoraj nikdo ne privošči, kateri bi se mu sto- in stokratno plačeval. Ta trud bil bi pa tudi ne večni; trajal bi k večjemu kaki dve do tri jeseni, pa bi mu drevje brez posebnih elementarnih sil in uim zopet obilno rodilo. In to je, da se mali zimski pedic (zmrzlinček) racijonalno in splošno zatirati prične.

Razširjena ta mala pozno-jesenska in ponočna pošast ni le po ravninah in v milejšem, toplem podnebju, nego tudi po hribih in gorah celó gori do mrzle Švedije povsod, kodar sadno drevje raste, in to ne v malem, ampak v obilnem številu. Na sto in sto tisoče ga je, po nekod več, po drugod pa tudi manj. Njemu prava